

2017 YILI İMRALI HAPİSHANESİ HAK İHLALLERİ, GELİŞMELER ve MEVCUT DURUMA İLİŞKİN TESPİT RAPORU

I. GİRİŞ

15-20 Temmuz 2016 darbe-karşı darbe mekaniğinin Olağanüstü Hal(OHAL) ve Kanun Hükmünde Kararnameler(KHK) ile yönetim sistemine evrilmesinden bugüne kadar bir buçuk yıl geride kalmıştır. Demokratik yönetim olanaklarından iyice uzaklaşılın bu süreçte temel hak ve özgürlükler askıya alındığı gibi birçok hakkın da özüne dokunulacak şekilde törpüldüğü ve hatta ortadan kaldırıldığı bir süreç olmuştur.

Bu anlamda 2017 yılında İmralı F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda bulunan müvekkiller **Sn. Abdullah Öcalan, Sn. Hamili Yıldırım, Sn. Veysi Aktaş ve Sn. Ömer Hayri Konar**'ın da avukat ile görüşme hakkı, aile bireyleri ile görüşme hakkı, telefon ile görüşme hakkı ile mektup, faks ve her türlü iletişim aracılığı ile haberleşme hakkı gibi bir dizi hakları istisnasız bir şekilde ortadan kaldırılmıştır. Bu durum aynı zamanda bir veya birden fazla hakkın ihlalden öte sistematik işkence anlamına gelen "Mutlak Tecridi" oluşturmaktadır. Bu açıdan "İşkence Yasağı"nın en yoğun ve en derin ihlal edildiği alan olarak İmralı Ada Hapishanesi, müvekkillerin maddi ve manevi bütünlüklerinin korunup korunmadığına yönelik şüphelerin her geçen gün daha da arttığı bir alan haline getirilmektedir.

II. HAPİSHANE ZİYARETİ İÇİN YAPILAN BAŞVURULAR

27 Temmuz 2011 tarihinde gerçekleştirilen son avukat görüşünden sonra müvekkil-avukat görüşmelerinin tamamı hukuka aykırı şekilde çeşitli gerekçelerle engellenmiştir. 2017 yılı boyunca Çarşamba ve Cuma günleri olmak üzere haftada iki kere yapılan avukat görüş taleplerinin tamamı Bursa 1.İnfaz Hakimliği'nin 21.07.2016 tarih ve 2016/56 Değişik İş numaralı kararı gerekçe gösterilerek reddedilmiştir. Söz konusu karar müvekkillerin dördünün de hükümlü olmasına rağmen, 5275 sayılı kanunun, hükümlü niteliğindeki mahpuslara uygulanması mümkün olmayan 114/2-3, 115/1-b maddelerine dayanmaktadır. İtiraz üzerine ise suçta ve ceza da kanunilik ilkesine aykırı olarak sonradan yayınlanan 667 sayılı KHK'nin 6/d maddesi de otomatik olarak dayanak haline getirilmiştir. Bu karara göre müvekkiller **olağanüstü hal süresince** yazılı haberleşme, dışarıyla iletişim kurmaktan ve ziyaretçi kabulünden yasaklanmışlardır. Öngörülemez ve tanımlanmamış bir süreyi ihtiva eden olağanüstü hal dönemi boyunca, yalıtılmış bir ada hapishanesinde tutulan mahpusların en temel hak ve özgürlüklerinin gasp edilmesi kabul edilemezdir. Sonuç olarak İmralı Hapishanesi'ne yapılacak ziyaretlerle ilgili keyfilik ve hukuksuzluk pervasız bir şekilde devam etmektedir. 2017 yılında yapılan **100 avukat ve 44 aile ziyareti talebinin** tamamı Bursa İnfaz Hakimliği'nin söz konusu kararı gerekçe gösterilerek keyfi bir şekilde reddedilmiştir. Bu duruma bağlı olarak İmralı Ada Hapishanesi'ne nakledilen Sn. Öcalan dışındaki diğer üç mahpusun, İmralı Ada Hapishanesinde oldukları günden bugüne kadar aile ve avukatları ile görüşememe durumları devam etmektedir.

Avukat ve aile dışında, aralarında değişik ülkelerden Avrupa Parlamentosu milletvekilleri, sendikacı, akademisyen ve insan hakları aktivistlerinin yer aldığı uluslararası bir heyet de Adalet Bakanlığı'ndan randevu talep ederek İmralı Hapishanesini 17-18-19 Şubat 2017 tarihlerinde ziyaret etmek istemiş fakat bu başvurular da yanıtız bırakılmıştır.

Yine 2017 Kurban Bayramı vesilesi ile yasal hak kapsamında bayram görüşmesi gerçekleştirilmesi adına 28 Ağustos-04 Eylül 2017 tarihleri arasında uygun görülecek tarihte görüşmek için başvuran aile bireylerine Bursa Cumhuriyet Başsavcılığı olumsuz yanıt vermiştir.

Tecrit sisteminin kalıcı hale geldiği bir zeminde Müvekkil Sn. Öcalan'ın özellikle politik kimliğinden kaynaklı belli belirsiz birçok haber ortaya atılmıştır. 13 Ekim 2017 tarihinde bir internet haber sitesinde Müvekkil Sn. Öcalan'ın yaşamına dair bir takım haberler yayınlanmıştır. Hemen akabinde Bursa Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından söz konusu haberlerin 'asılsız' haberler olduğuna dair basın duyurusu paylaşılmıştır. Bu ve benzeri haberlerin ortaya çıkmasının nedeni hiç şüphesiz ülkedeki siyasi gelişmelere bağlı olarak mutlak tecridin yol açtığı belirsizlik olmuştur. Bunun üzerine kendisi ile görüşemeyen ve kaygılı olan aile bireyleri ve avukatlarının yaptığı başvurular da diğer başvurular gibi reddedilmiştir. 16 Ekim 2017 tarihinde avukatları olarak ilgili haberler ve müvekkilin durumuna dair kaygıların arttığı vurguları ile yapılan görüşme başvurusu Bursa Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, Bursa 1. İnfaz Hâkimliğinin 21.07.2016 tarih ve 2016/56 D. İş sayılı kararı gerekçe gösterilerek reddedilmiştir. Yine 16 Ekim 2017 tarihinde aile bireylerinin aynı kaygılarla yaptığı görüşme başvurusu da aynı gerekçelerle reddedilmiştir.

Genel hukuk kurallarının, temel hak ve özgürlüklerin sistematik bir şekilde ihlal edildiği, toplumun ahlaki değerlerinin hiçe sayıldığı, yerleşik teamüllerin yok sayıldığı bir rejime dönüşen İmralı Tecrit Sistemine karşı Türkiye'nin farklı barolarına kayıtlı hukukçu ve avukatlar da Sn. Öcalan ile görüşmek için başvuru yapmıştır. Ancak 24 Kasım 2017 tarihinde 250 avukatın birlikte yaptığı başvuru, Bursa Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından, Bursa 1. İnfaz Hâkimliğinin 21.07.2016 tarih ve 2016/56 D. İş sayılı kararı gerekçe gösterilerek reddedilmiştir.

Kalıcı hale gelen tecrit sisteminin ayrıntıları ile konuşulup bilgi alışverişinde bulunmak ve yasalara aykırı nitelikte olan İmralı Tecrit Rejiminin ortadan kaldırılması için hukuki ve siyasi sorumluluğu olan Adalet Bakanlığı ile görüşme talep edilmiştir. Özellikle Sn. Öcalan'ın yaşamına dair ortaya atılan haberlerin yayılması üzerine Adalet Bakanlığında 16.10.2017 tarihinde randevu talep edilmiştir. Ancak görüşme talebine karşılık herhangi bir cevap verilmemiştir. Benzer doğrultuda Adalet Bakanlığına yapılmış olan 12.04.2017 tarihli görüşme talebi de bugüne kadar halen cevapsızdır.

III. İLETİŞİM VE HABERLEŞME HAKKININ KULLANILAMAMASI

Bilindiği gibi Sayın Abdullah Öcalan ile avukatları en son 27 Temmuz 2011 tarihinde görüşebilmişlerdir. 5 Nisan 2015'te HDP heyeti ile gerçekleştirilen görüşmeden sonraki tek temas ise, ancak 50'ye yakın Kürt siyasetçinin gerçekleştirdiği açlık greviden sonra

11 Eylül 2016 tarihinde yapılan aile görüşmesi olmuştur. Bu görüşmeden sonra Sn. Öcalan ve diğer üç müvekkilden mektup, telgraf ya da faks dahil hiçbir şekilde haber alınmamış, aynı şekilde dışardan kendilerine posta yoluyla da ulaşmak mümkün olmamıştır.

Avukatların 02 Haziran 2017 tarihinde müvekkilleri Öcalan'a hem haber almak amacıyla, hem de kendisinin isteği ile Atina İdare Mahkemesi'nde açılmış olan dava hakkında bilgi vermek amacıyla Bursa Cumhuriyet Başsavcılığı kanalı ile göndermiş oldukları mektup da aynı akıbeti yaşamıştır. Bu mektuptan da bir cevap alınmadığı gibi, ulaşıp ulaşmadığına dair resmi bir bilgiye de erişilememiştir. En son 29 Aralık 2017 tarihinde kendisine yine avukatları tarafından, mevcut hukuki durumun paylaşılması ile birlikte gönderilmiş olan mektubun akıbeti de belirsizliğini korumaktadır. Avukatların, İmralı'daki müvekkilleriyle hukuki yardım için yüz yüze görüşebilmesi söz konusu değilken; devam eden davalarla ilgili posta yolu ile bile temas kurmaları mümkün olmamaktadır. Müvekkillere diğer hapisanelerdeki on binlerce tutuklu ve hükümlünün yararlanmakta olduğu telefon hakkı ise hiçbir zaman tanınmamıştır.

IV. İŞKENCEYİ ÖNLEME KOMİTESİNİN (CPT) TUTUMU

Mutlak tecrit süreci boyunca avukatlar, Türkiye'nin de üyesi olduğu Avrupa Konseyi'nin organı olan ve üye devletlerdeki hapisaneleri ziyaret etme, tespit ettiği hak ihlallerine ilişkin rapor hazırlama yetkisine sahip olan İşkenceyi Önleme Komitesi(CPT) ile gerekli görüşme ve bilgilendirmeleri sürekli yapmıştır. Son olarak 28-29 Nisan 2016 tarihlerinde İmralı Hapishanesine bir ziyaret gerçekleştiren CPT, daha önceki altı ziyaretin aksine bu ziyarete ilişkin tespit ve önerilerini içeren raporu 21 ay geçmiş olmasına rağmen Türkiye'nin onayının alınmadığı gerekçesiyle yayınlamamıştır. Yaptığı daha önceki ziyaretlere ilişkin raporlarında İmralı Hapishanesi'ne dair birçok hak ihlali tespitinde bulunup bunların giderilmesine dönük çeşitli tavsiyelerde bulunan CPT'nin bugün artık mutlak haber alamama durumuna karşı sessiz kalması anlaşılabilir bir durumdur. CPT'nin 29 Ağustos- 6 Eylül 2016 ve 10-23 Mayıs 2017 tarihlerinde Türkiye'deki birçok kapatılma birimini ziyaret edip İmralı Ada Hapishanesi'ne gitmemiş olması İmralı hususunda bir uzlaşma izlenimini doğurmuştur.

2017 yılı içerisinde CPT'ye, İmralı Ada Hapishanesi ve Sn. Öcalan nezdinde gelişen her türlü hukuki ve siyasi olaylar ve durumlar, dönem tespit raporları şeklinde sunulmuştur. Bu anlamda 25 Kasım 2016-20 Nisan 2017 tarihleri arasındaki gelişmeler, 21 Nisan 2017-7 Temmuz 2017 tarihleri arasındaki gelişmeler, 12 Temmuz 2017-1 Kasım 2017 tarihleri arasındaki gelişmeler ve 1 Kasım 2017-31 Aralık 2017 tarihleri arasındaki gelişmeler ve mevcut durumları anlatan dönem tespit raporları CPT'ye sunulduğu gibi yüz yüze yapılan görüş alışverişlerinde de anlatılmıştır.

15 Şubat 1999 tarihinden bu yana 2001, 2003, 2007, 2010, 2013 ve 2016 (rapor yayınlanmamıştır) tarihlerinde İmralı Ada Hapishanesini ziyaret eden CPT, işkence ve tecrit koşullarının varlığını tespit edip bu koşulların düzeltilmesi ve ortadan kaldırılması önerilerinde bulunmuştur. Son ziyaretinden sonra Türkiye'de bir darbe girişimi olmuş, Sn. Öcalan'a dair birçok kritik haber basına verilmiş, OHAL ile yönetilen bir ülke konumuna

gelinmiş, Anayasa fiiliyatta devre dışı bırakılmış, avukat yasağı altı buçuk yılını geride bırakmış, Ada Hapishanesinden 16 aydır tek bir haber alınmamış olmasına rağmen CPT, en ufak bir girişimde bulunmamıştır.

Hatırlatmak isteriz ki; CPT, Avrupa İşkenceyi Önleme Sözleşmesi(AİÖS) Tarafı Devletlerin egemenlik alanı içinde, kişilerin kamusal makamların tasarrufları sonucu özgürlüklerinden yoksun bırakılarak alıkonuldukları her yeri ziyaret etme; yani bu yerlerde inceleme, araştırma ve denetleme yapmak yetkisine sahiptir (AİÖS Md 1, 2, 7). Taraf Devletler, Komite'nin bu ziyaretlerine izin vermek ve Komite ile işbirliği yapmakla yükümlüdür (Md. 2, 3). Türkiye, AİÖS'e, 11.01.1988 tarihinde imza koymuştur. Türkiye açısından yürürlük tarihi de onay koşullarının gerçekleştiği 01.02.1989 tarihidir. Bu anlamda Türkiye, CPT'nin bu yetkisini en baştan bu yana tanıyarak kabul ettiğinden; CPT'nin bu yetkilerini kullanmaması İmralı Tecrit Rejiminde uzlaşma içerisinde olduklarına karinedir.

Ayrıca CPT'nin ziyaret raporunun tek yanlı alenileştirilmesi yaptırımını olarak "Kamuya Duyuru" şeklinde yetkisi bulunmaktadır. AİÖS'nin 10/2. Maddesi; "*İlgili Taraf Devlet işbirliği yapmaz ya da Komite'nin tavsiyeleri ışığında durumu iyileştirmeyi reddeder ise, o Taraf Devlete görüşlerini açıklama fırsatının tanınmasının ardından, Komite, o konu hakkında kamuya açıklama yapmaya üyelerinin üçte iki çoğunluğuyla karar verebilir.*" Şeklinde olup, Komite'nin 28-29 Nisan 2016 tarihindeki İmralı Ada Hapishanesi ziyareti raporunu açıklama koşullarını barındırmaktadır. 2010 ve 2013 ziyaretleri üzerine hazırlanan raporlardaki tavsiyelerin hiçbir şekilde yerine getirilmeyip çok daha kötü koşullar oluşmasına rağmen bu yetkiyi de kullanmaktan imtina etmesi düşündürücüdür.

V. DEVAM EDEN DAVALAR VE HUKUKİ GİRİŞİMLER

İmralı'da uygulanmakta olan tecridi meşrulaştırmak amacıyla zaman zaman devlet ve hükümet yetkililerinin "Öcalan'ın bir hükümlü olduğu, devam eden davalarının bulunmadığı, bu nedenle avukatlarıyla görüşemeyeceği" şeklinde manipülasyonları söz konusu olmuştur. Gerek ulusal gerekse uluslararası mevzuata göre avukatların hükümlü de olsa her zaman müvekkilleriyle görüşme hak ve yetkisine sahip oldukları tartışmasız bir gerçek olduğu gibi, mahpusluk haricinde tüm temel hak ve özgürlüklere de sahip olduğu hukuksal bir gerçektir. Zira bir mahpusun dış dünya ile ilişkisi ne kadar kesilirse, işkence ve kötü muamele riski de o kadar artar. Avukata danışma ve görüşme hakkı bu tür durumların önlenmesinde önemli bir araç ve hukuki usullere uygun davranılması şartı için önemli bir güvencedir. Ancak buna rağmen infaz rejimi süresince hiçbir hak tanımaz özel İmralı tecrit rejimi ihdas edilmiştir. Bundan dolayı Sn. Öcalan'ın yargı mercileri önünde derdest bulunan birçok başvurusu mevcuttur. Sn. Öcalan ve diğer müvekkillerin maruz kaldıkları hukuksuzluklara ilişkin ulusal ve uluslararası mercilere yapılmış başvurular şu şekildedir;

A. Anayasa Mahkemesinde ve İç Hukukta Derdest Olan Başvurular:

1-Sn. Öcalan, İmralı Ada Hapishanesine uluslararası komplo ile alındığı andan bugüne hiçbir zaman tam teşekküllü bir hastanede sağlık hakkından yararlandırılmamıştır. 18

yıldan bu yana avukatlarının, ailesinin ve demokratik kamuoyunun bağımsız bir sağlık heyeti tarafından sağlık muayenesinden geçirilmesi talep edilmesine rağmen kabul edilmemiş ve İmralı Ada Hapishanesinden dışarıya hiç çıkarılmamıştır. 5275 sayılı İnfaz Yasasının 25. Maddesine göre infaz koşullarında giderilemeyen sağlık sorunları için tam teşekküllü bir devlet hastanesinde veya aynı koşullara sahip üniversite hastanesinde tedavi edilmesi mümkün ve gerekli iken Sn. Öcalan ve diğer İmralı mahpusları bu haktan yararlandırılmamaktadır. Bu anlamda sağlık hakkına erişimin sağlanması ve yılları bulan avukat yasağının son bulması için 12 Temmuz 2013 tarihinde Bursa İnfaz Hakimliğine başvuruda bulunulmuştur. Başvuruların reddedilmesi üzerine 2015 yılında Anayasa Mahkemesine, işkence yasağının, özgürlük ve güvenlik hakkının, adil yargılanma hakkının, etkili başvuru hakkının, özel hayatın gizliliği ve korunması hakkının ve ayrımcılık yasağının ihlal edildiğinin tespit edilmesi talepleri ile **2015/12433** başvuru numarası ile bireysel başvuruda bulunulmuş ise de henüz sonuçlandırılmamıştır.

28.07.2017 tarihinde basında, “*Apo'nun İmralı Adasındaki doktoru 'Fetö İmamı' çıktı*” şeklindeki haberlerden sonra müvekkil Sn. Öcalan'ın sağlığa erişim hakkının hukuka uygun bir şekilde yerine getirilip getirilmediğini denetlemek üzere sağlık dosyasının bir suretinin “*kendisinin de onayı alınarak*” avukatlarına verilmesi Bursa Cumhuriyet Başsavcılığından talep edilmiştir. 1999 yılından bu yana tek bir sefer dahi bağımsız, tam teşekküllü bir hastanede tedavi edilmemesine rağmen müvekkilin sağlık dosyası, “*özel hayatın gizliliği mahiyetinde olduğu*” gerekçesi ile verilmemiştir. Ancak sağlık dosyasına sadece mahpusun kendisinin ve onun ulaşmasına izin verdiği vekil gibi kişilerin ulaşma hakkı varken, özel hayatın gizliliği ilkesi ters yüz edilerek sadece cezaevi idaresi bu dosyaya ulaşabilmektedir.

2- 27 Temmuz 2011 tarihinin üzerinden bir yıl gibi bir süre geçmişken 05.11.2012 tarihinde Bursa İnfaz Hakimliğine, hapishane koşullarının hukuka uygun hale getirilmesi ve avukat görüş koşullarının sağlanması için yapılan başvuruya uzun bir süre sonra ret cevabı verilmiştir. Söz konusu bu başvuru yukarıdaki başvuru gibi Anayasa Mahkemesine, işkence yasağı, özgürlük ve güvenlik hakkı, adil yargılanma hakkı, etkili başvuru hakkı ile ayrımcılık yasağının ihlal edildiğinin tespit edilmesi talebi ile yapılan başvuru **2015/11221** numarasını almıştır. Anayasa Mahkemesi bu başvuruya dair de herhangi bir kararı vermiş değildir.

3-) a-20 Temmuz 2016 tarihli OHAL ilanı, ilk uygulamasını İmralı Ada Hapishanesinde göstermiş ve raporumuzun II. Bölümde anlatılan Bursa 1. İnfaz Hakimliği kararı ile İmralı kapıları tümden kapatılmak istenmiştir. Hiçbir hukuki düzenlemenin elvermediği bu kararın kaldırılması için yapılan itirazlar reddedilmiştir. Akabinde Anayasa Mahkemesine, Anayasa'nın 17, 20, 22, 36, 13, 15 ve 18. Maddelerinde yer alan hak ve düzenlemelerinin ihlal edildiğinin tespiti için **27 Ekim 2016** tarihinde başvuru yapılmıştır.

b-06.10.2017 tarihinde Bursa Cumhuriyet Başsavcılığı aracılığı ile Adalet Bakanlığına, Bursa 1. İnfaz Hakimliği kararının ortadan kaldırılması için **kanun yararına bozma olağanüstü kanun yoluna** başvurulmuştur. İstinaf ve temyiz süreçlerinden geçmeden kesinleşen fakat herhangi bir kanuna uymayan, maddi uyumsuzluk içeren ve işkence yasağını mutlak bir şekilde delen kararın meşru, geçerli ve sürekli bir yargı kararı olarak

kalması temel hak ve özgürlükler adına mümkün değildir. İnceleme sonunda bu durumun tespitini yapmasını beklediğimiz Adalet Bakanlığının, kararın ortadan kaldırılması için Yargıtay'a başvurması elzem hale gelmiştir. Ancak bu konuda herhangi bir gelişme yaşanmış değildir.

c-Daha önceki raporlarımızda açıkladığımız üzere İmralı Tecrit Siteminin son **bir buçuk** yılının hukuki mimarlarından olan Bursa 1. İnfaz Hakimliği kararının dayanaklarının ve gerekçelerinin maddi uyumsuzluğu basit bir hukuki hata değildir. Hiçbir hukuk kuralı elvermemesine rağmen bugüne kadar sürdürülen tecrit sisteminin yargı eli ile kalıcı hale getirilmeye çalışılması kasti ya da ihmali olarak görevi kötüye kullanma(TCK md. 257), görevi ihmal ve hak kullanımının engellenmesi(TCK md. 298) suçları kapsamına girmektedir. 21.08.2017 tarihinde kararı veren Bursa 1. İnfaz Hakimliği, Bursa 2. Ağır Ceza Mahkemesi başkan ve üyeleri hakkında Hakimler Savcılar Kuruluna suç duyurusunda bulunulmuştur. Yine aynı tarihte bahsi ettiğimiz kararda açık bir şekilde "avukat kısıtlaması" düzenlenmemesine rağmen Bursa Cumhuriyet Başsavcılığının, karar gerekçe gösterilerek 14 aydır avukat görüş başvurularını reddetmesi sebebiyle, savcı hakkında Dilekçe Hakkının Engellenmesi (TCK md. 121) Görevi Kötüye Kullanma (TCK md. 257) ve Hak Kullanımının Engellenmesi (TCK md.298) suçları kapsamında Hakimler Savcılar Kuruluna suç duyurusunda bulunulmuştur. Ancak bu konuda da herhangi bir gelişme yaşanmış değildir.

d-19.10.2017 tarihinde Bursa 1. İnfaz Hakimliğine, 4675 Sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu ve 5275 Sayılı İnfaz Kanunu çerçevesinde, İmralı Hapishanesinde kalıcı hale gelen mutlak tecrit sistemine son verilmesi için başvuru yapılmıştır. Zira Anayasa ve uluslararası sorumluluklar gereği olarak, hiçbir yargı merciinin veya kararının işkence yasağını ihlal etme yetkisinin olmadığı bilinmektedir. 4675 Sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu, İnfaz Hakimliğine hapishaneleri ve içinde tutulanları işkenceden, tecritten koruma yükümlülüğü yüklemektedir. Bu anlamda işkence koşullarına son verilmesi için yapılan başvuruya, Bursa 1. İnfaz Hakimliği, 2017/1 değişik iş karar numarası ile; *"İmralı Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü bulunanlar hakkında verilen Hakimliğimizin 21.07.2016 tarih ve 2016/56 değişik iş sayılı kararının ve bu karara yapılan itiraz incelemesi sonucunda verilen Bursa 2. Ağır Ceza Mahkemesinin 26.07.2016 tarih ve 2016/1127 değişik iş sayılı karar gerekçesini oluşturan durumlarda bir değişiklik olmadığı, ülkemizde olağanüstü halin devam ettiği, 667 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 6/d maddesi, 5275 sayılı Kanununun 114/2-3, 115/1-b ve 59/5-6(667 sayılı KHK'nin 6. Maddesi ile eklenen) maddeleri gereğince..."* şeklindeki gerekçeleri ileri sürerek talebimizi reddetmiştir. Birbirinin aynı olan ve de tutukluları baz alan kanun maddelerinden başka bir gerekçe ortaya konulamamasına rağmen yaptığımız itiraz, Bursa 5. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 2017/1631 değişik iş sayılı kararı ile *"yasaya aykırılık görülmediği..."* gerekçesi ile reddedilmiştir.

e-19.10.2017 tarihinde müvekkillerin ziyaret edilmesi, tutulma koşullarının incelenmesi, rapor tutulması ile söz konusu koşulların hukuka uygun hale getirilmesine dair **Bursa Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kuruluna** bir başvuru yapılmıştır. Ancak bu konuda herhangi bir gelişme yaşanmış değildir. Oysaki Ceza İnfaz Kurumları ve Tutukevleri İzleme Kurulları Yönetmeliği çerçevesinde en az iki ayda bir cezaevlerini

ziyaret etmesi ve bu ziyaretlerine dair raporlarını da 4 ayda bir Adalet Bakanlığı resmi internet sitesinde yayımlanmak üzere Adalet Bakanlığına göndermesi, yine Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Hakları İnceleme Komisyonu Başkanlığına, İzleme Kurulunun bulunduğu yargı çevresindeki Cumhuriyet Başsavcılığına ve görev alanına giren bir şikayet konusu bulunduğu takdirde İnfaz Hakimliğine göndermesi zorunludur.

4-Sn. Abdullah Öcalan'ın 2003, 2004, 2006 ve 2007 yıllarında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi nezdinde yapılan dört ayrı başvurusu, birleştirilerek 14 Mart 2014 tarihinde dört birleşik dosya şeklinde tek dosya olarak karara bağlanmış, 18 Mart 2014 tarihinde karar açıklanmıştır. AİHM, ihlale hükmedilmesi talep edilen bazı maddeleri kabul ederken bazı maddelerin ise değerlendirilmesine girmemiştir. Büyük Daire'ye yapılacak itirazın 3 aylık gibi kesin olan hak düşürücü süresi bulunmakla, karar ve içeriği hakkında avukatların savunma hakkı bağlamında Sn. Öcalan ile görüşebilmelerini konu alan tedbir talepli başvuru yapılmıştır. Anayasa Mahkemesi **2014/5264** numaralı dosya esas hakkında karar vermemekle beraber henüz tedbir talebini de karara bağlamamıştır.

5-15 Temmuz 2016 tarihi sonrasında birçok kaynak tarafından İmralı Hapishanesi ve müvekkil Sn. Öcalan'ın darbeci askerlerin hedefinde olduğu yoğunca dile getirilmiştir. Bu durum Sn. Öcalan'ın sağlık ve güvenliği hususunda kamuoyunu haklı kaygılara sevk etmiştir. Bu kaygıları gidermek için müvekkille derhal görüşmenin sağlanması amacıyla ihtiyati tedbir talepli başvuru yapılmıştır. Anayasa Mahkemesi tarafından tedbir talebi reddedilmiş, esasa ilişkin ise henüz karar verilmemiştir.

6- Sn. Öcalan'ın en temel hak ve özgürlüklerden olan haberleşme hürriyeti, özel hayatına saygı ve ifade özgürlüğü hakları aynı zaman da avukat ile telefon aracılığıyla görüşme hakkını da içermektedir. Ancak bu hakkından mahrum bırakılması sebebiyle **Eylül 2016** tarihinde Anayasa Mahkemesine yapılan başvuru devam etmektedir. Başvurunun esas her yönüyle kısıtlama altında olan Sn. Öcalan'ın avukatı ile telefon görüşmesinin sağlanması talebinin engellenmesinin ortadan kaldırılmasına dairdir. Yapılan başvuruda, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin işkence yasağı, özel hayatın gizliliği ve özel hayata saygı hakkı ile ifade özgürlüğü haklarının ihlal edildiğinin tespit edilmesi talep edilmektedir.

7-İmralı Ada Hapishanesindeki koşullarının katlanılamaz derecede ağırlaştırılması ile sınırlı kalınmamış, toplumun fikre, bilgiye ulaşma hakkının önüne geçilerek Sn. Öcalan'ın birçok kitabına da haksız gerekçelerle yasak kararı konulmuştur. Sn. Öcalan'ın AİHM'ne savunma olarak verdiği, uluslararası aleniyet ve meşruluğun sağlandığı "Uygarlık", "Kapitalist Uygarlık" ve "Özgürlük Sosyolojisi" adlı kitaplarına Van 1. Sulh Ceza Hakimliği (Eski 1 Nolu Hakimlik) tarafından konulan yasaklama ve toplatma kararının kaldırılması için **15 Şubat 2016 tarihinde Anayasa Mahkemesine yapılan başvuru devam etmektedir. Bu savunma serisinin beşinci kitabına konulan yasağa karşı, Anayasa Mahkemesi tarafından 25.06.2014 ifade özgürlüğünün ihlal edildiği kararı verilmesine rağmen yerel mahkemelerce yeniden yasak konulmuş, Anayasa ihlal edilmiştir.**

B. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nde Derdest Olan Başvurular:

1-Sn. Öcalan ile İmralı Ada Hapishanesinde avukat görüşmelerinin ve infaz sisteminin denetlenmesinin ne kadar önemli olduğunu AİHM'e yapılan **12261/10** numaralı başvuru ortaya koymaktadır. Zira bu başvuru, Sn. Öcalan'ın 2008 yılında hücrelerinde zorla yere yatırılıp ölümle tehdit edilmesine ilişkin başvurudur. Yerel yargı makamlarına yapılan şikayetlerin sonuçsuz kalması sonucunda 2010 yılında AİHM'ne yapılan başvuruda herhangi bir gelişme yaşanmamıştır. Başvurunun akıbeti sorulmuş olmasına rağmen başvuru hakkında henüz bir karar verilmiş değildir.

2-Yedinci yılında olan kesintisiz avukat yasağı 27 Temmuz 2011 tarihinde başlamıştır. İlk 3 ayı bulan görüş yasağından sonra Ekim 2011 tarihinde yerel başvuru süreçlerinin sonuçsuz kalması üzerine AİHM'e **74751/11** başvuru numarası ile Sn. Öcalan ve o dönem yanında bulunan 5 müvekkil adına başvuru yapılmıştır. Devamında bilgilendirme yapılmasına ve başvurunun akıbeti sorulmasına rağmen AİHM, bu dosyada herhangi bir yol almış değildir.

3-AİHM, Sn. Öcalan'ın uluslararası komplo ile Türkiye'ye teslim edilmesinden sonra yapılan 1999 yargılamalarının, adil yargılanma hakkını ihlal ettiğine hükmetmiştir. Yeniden yargılanma hakkını düzenleyen Ceza Muhakemeleri Kanununun 311. Maddesi Sn. Öcalan'ın özel olarak bu haktan yararlanmasının önüne geçmek için düzenlenmiştir. Sn. Öcalan'ın yararlanmasının önüne geçmek için 2003 yılında yapılan kanuni düzenlemeden olumsuz etkilenen yüzlerce dosyanın haklarının iadesi için 11.04.2013 tarihinde yeniden kanun düzenlemesine gidilmiştir. Ancak bu düzenlemede dahi sadece ve sadece Sn. Öcalan'ın yararlanmasının önüne geçecek bir istisna hali konulmuştur. Anayasal eşitlik kuralını ihlal eden kişiye özel kanun düzenlemesinin Sn. Öcalan'ın yeniden yargılama hakkını kullanmasının önüne geçilemeyeceği üzerine yerel ve Anayasa Mahkemesi düzeyinde yapılan başvurular sonuçsuz kalınca **34836/16** başvuru kaydı ile AİHM'e yapılan başvuru devam etmektedir.

4- AİHM, 18 Mart 2014 tarihli kararında (**Birleştirilmiş Dosya Başvuru No: 24069/03, 197/04, 6201/06 ve 10464/07**) Sn. Öcalan'a verilmiş ve ömür boyu cezaevinde kalmacağını düzenleyen ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasının Sözleşmenin 3. Maddesi kapsamında insanlık dışı ceza ve kötü muamele yasağına aykırı olduğunu belirterek Türkiye'yi mahkûm etmiştir. Türkiye cezaevlerinde şu anda ağırlaştırılmış müebbet hapis statüsünde bulunan yüzlerce hükümlü bulunmaktadır. AİHM'nin bahse konu bu kararından sonra Türkiye Hükümeti'nin bu cezayı tekrar ele alıp, yasal düzenlemeler ile AİHM kararları ışığında iyileştirmesi gerekirken bugüne kadar hiçbir adım atmamıştır. Bu kararın hukuken gereği ancak kanuni düzenleme ile ömür boyu hapis cezasının ortadan kaldırılmasıdır. Bu hususla ilgili olarak avukatların AİHM kararlarını takip ile sorumlu olan AK Bakanlar Komitesi nezdinde girişimleri devam etmektedir. AK BK, AİHM'in Sn. Öcalan ile ilgili verdiği bu kararı izleme sürecine almıştır. Bakanlar Komitesi'ne 06.06.2016 ve 10.10.2016 tarihlerinde yapılan yazılı başvurular ile AİHM kararının gereğinin yerine getirilmesinin sağlanması için girişimlerde bulunulması ve ihlal kararından sonra yaklaşık son 4 yıldır Türkiye'nin AİHM kararının gereğini yerine getirmediğinin tespit edilmesi talep edilmiştir.

VI. SONUÇ

- İmralı F Tipi Hapishanesinden ve müvekkillerden 16 ayı bulan kesintisiz haber alamama hali devam etmekte, her türlü iletişim kanalı ile görüşme ve haberleşme yasağı sistematik bir şekilde sürmektedir.
- Türkiye'deki OHAL süreci, Türkiye'nin ulusal ve uluslararası sorumluluğunu ihlal etmektedir. Avrupa Birliğine aday ülke konumunda olması vesilesi ile Avrupa'nın bağlı olduğu demokratik değerler ve insan haklarını da ihlal etmektedir. Zaten bundan dolayıdır ki Avrupa Konseyi tarafından izleme sürecine alınmış durumdadır. CPT ve Avrupa Konseyi başta olmak üzere sorumlulukların gereği gibi yerine getirilmesi, yaşanan kaotik süreçten çıkışın en önemli araçlarından biri olacaktır bilinmelidir.
- Ancak CPT, önceki raporlarında yer alan kendi tavsiyelerini ve işkenceye karşı ortaya koyduğu ölçüleri unutmuş vaziyettedir. Koşulları olmasına rağmen 28-29 Nisan 2016 tarihli ziyaretin raporunu yayınlamamakta, yine koşulları oluşmasına rağmen İşkenceye Karşı Sözleşme'nin 10/2. Maddesinde yer alan kamuoyuna duyuru yaptırımını yerine getirmemektedir. Böylece İmralı Ada Hapishanesinde süren haber alamama halinin kurucu ayaklarından biri durumuna gelmiştir.
- Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi, Türkiye, AİHM kararlarını yıllardır uygulamamasına, yıllardır kararda yer alan ihlalin ortadan kaldırılması için yasal düzenleme yapmamasına rağmen durum tespiti yapmamakta, Türkiye'ye AİHM kararlarını uygulamaması konusunda cesaret vermektedir.
- AİHM, altı buçuk yılı bulan avukat yasağı ile genel tecrit uygulamalarını içeren başvuru hakkında herhangi bir işlem yapmayarak, insan hakları ilkelerini yok sayarak hukuk kurallarını çiğnemiştir. Ancak bu hususun Türkiye'nin AİHS ve Avrupa demokratik değerlerine karşı bir tutum olduğu gözden kaçırılmamalıdır.
- Adalet Bakanlığı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ile Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sı çerçevesinde hukuki ve siyasi sorumluluğunu yerine getirmemektedir.
- İç hukukta hukuken gereği yerine getirilmediği gibi hukuk ve demokrasi çerçevesinde alternatif başvuru arayışları da ya cevapsız bırakılmış ya da boşa çıkarılmıştır.
- Anayasa Mahkemesi'nin bir kararı, yerel mahkemece ilk kez Sn. Öcalan şahsında tanınmamış, reddedilmiştir.
- Dış dünya ile tüm bağlarının koparılmasına gerekçe gösterilen hâkimlik kararına karşı Anayasa Mahkemesine yapılan başvuru ile ilgili herhangi bir gelişme sağlanabilmiş değildir. AYM'nin insan hakları ihlalleri üzerindeki etkinin Türkiye'de zayıf bir denetim kurduğunu belirtmek gerekmektedir. İmralı kapılarını kapatan Bursa 1. İnfaz Hakimliği kararı, OHAL sürecini gerekçe yaptığı gibi AYM de, OHAL sürecini ve KHK'leri denetleyemeyeceğini tüm dünyaya ilan etmiştir. Bu durumda ülkede bir yasal denetimin kalmadığını belirtmekte beis bulunmamaktadır.

- Tecrit sisteminin kalıcı hale geldiği bir zeminde Müvekkil Sn. Öcalan'ın özellikle politik kimliğinden kaynaklı belli belirsiz birçok haber ortaya atılmıştır. Her ne amaç veya zeminden kaynaklanırsa kaynaklansın; Sn. Öcalan ile görüşmek ve sağlıklı bilgi alabilmek için yapmış olduğumuz sayısız talep ve girişim karşısında; Bursa Cumhuriyet Başsavcılığı, İmralı Ada Hapishanesi İdaresi, Bursa İnfaz Hakimliği, Bursa Cezaevi İzleme Kurulu, Hakimler ve Savcılar Kurulu ve Adalet Bakanlığı, yasal sorumluluğa rağmen herhangi bir pozitif adım atmamışlardır. Anayasal ve yasal sorumluluklar kapsamında bu saydığımız kamu kurumları ile yargı mekanizmaları ile uluslararası denetim ve yargı sorumlulukları gereği CPT ve AİHM bizzat İmralı Ada Hapishanesinde oluşan sistemin kurucu parçaları olmuşlardır.

ASRIN HUKUK BÜROSU